

WAARDERVEC 33B-10 HAARLEM, POSTBUS 2016 2002 LA HAARLEM, T 023 5319141, E INFO@IPRNORMAG.NL

IPR•NORMAG

VANG
Van Afval naar
Grondstof

Gemeente
Duiven

gemeente
Westervoort

Scenario-onderzoek afvalbeheer huishoudelijk afval
Toelichting uitkomsten

27 juni 2023 raad Westervoort, 4 juli 2023 raad Duiven
Drs. ing. P.M.J. de Bruin (Paul), R.H.F. Oldenhof MSc (Ruben)

● **Strategie** ● **Beleid** ● **Organisatie**

© IPR Normag

1

Onderwerpen

1. Aanleiding en opzet van het onderzoek
2. Wat willen we bereiken
3. Toelichting op de drie onderzochte modellen
4. Onderlinge vergelijking en vervolg

juni-juli 2023

2

© IPR Normag

Toelichting Scenario-onderzoek afvalbeheer huishoudelijk afval (rapport 14 juni 2023)

2

Aanleiding voor het scenario-onderzoek

- Gemeente heeft wettelijke zorgplicht én ambities duurzaamheid en circulariteit
- Inzameling uitbesteed aan 'de markt' (PreZero), contracten tot en met 31 december 2024
- Verwerking en onderhoud ondergrondse containers apart uitbesteed aan meerdere (markt)partijen

Kwetsbare situatie / organisatie

- Door (nog) geen strategische keuze: korte inzamelcontracten, belasting ambtelijke organisatie, geen continuïteit
- Zoeken naar juiste (type) uitvoeringsorganisatie / partner is strategische keuze

juni-juli 2023

3

© IPR Normag

Toelichting Scenario-onderzoek afvalbeheer huishoudelijk afval (rapport 14 juni 2023)

3

Huidige situatie afvalbeheer: ambities en prestaties

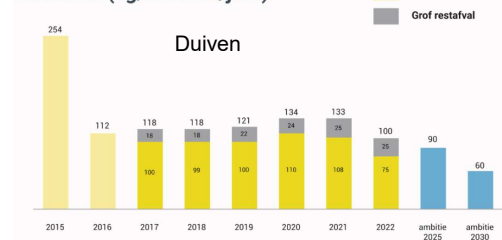
- Landelijk doel: Circulaire Maatschappij.
- 100% circulair 2050, 50% in 2030
- Beleidsdoel Grondstoffenplan

Duiven: 90 kg in 2025, 60 kg in 2030

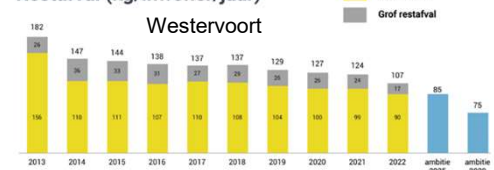
Westervoort: 85 kg in 2025, 75 kg in 2030

- Forse daling (trendbreuk) nodig

Restafval (kg/inwoner/jaar)

Restafval (kg/inwoner/jaar)

juni-juli 2023

4

© IPR Normag

Toelichting Scenario-onderzoek afvalbeheer huishoudelijk afval (rapport 14 juni 2023)

4

Nieuwe rol van gemeenten en inzamelaars

- Ontwikkelingen leiden tot bredere rol van gemeente en/of inzamelaar (A-G)
- Zwaartepunt bij gemeente of inzamelaar?
- Uitdaging voor kleinere gemeente, beperkte capaciteit en budget
- Welke samenwerkingsvorm past bij gemeente Duiven en Westervoort?

- A. Van nadruk op logistiek naar verregaande gedragsverandering
- B. Integrale aanpak en duidelijke regie op grondstofstromen binnen de gemeente
- C. Innovatieve communicatie (ook ICT)
- D. Meer maatwerk in dienstverlening
- E. Omgaan met dynamiek grondstoffenmarkten.
- F. Verdere efficiëntie en modernisering inzameling
- G. Samenwerking met maatschappelijke partners

juni-juli 2023

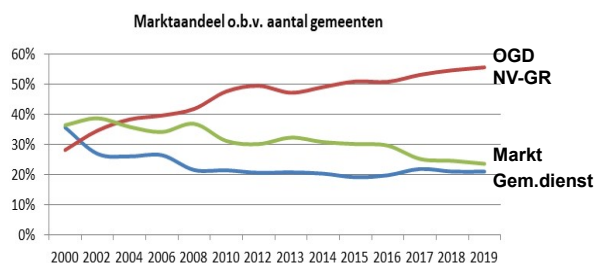
5

© IPR Normag

Toelichting Scenario-onderzoek afvalbeheer huishoudelijk afval (rapport 14 juni 2023)

5

Marktontwikkelingen organisatie van huishoudelijk afvalbeheer

- Inzameling huishoudelijk afval vaak door overheidsorganisatie: 85% huishoudens
- > 50% van de gemeenten werkt samen in een overheidsgedomineerd (OGD)-bedrijf
- Juridische vorm: Vennootschap (NV)- of Gemeenschappelijke Regeling (GR)
- Gemeenten heroverwegen keuzes
- Aantal marktpartijen is afgenomen
- Regionale concentratie, minder concurrentie
- Bij aanbesteding vaak één inschrijver

juni-juli 2023

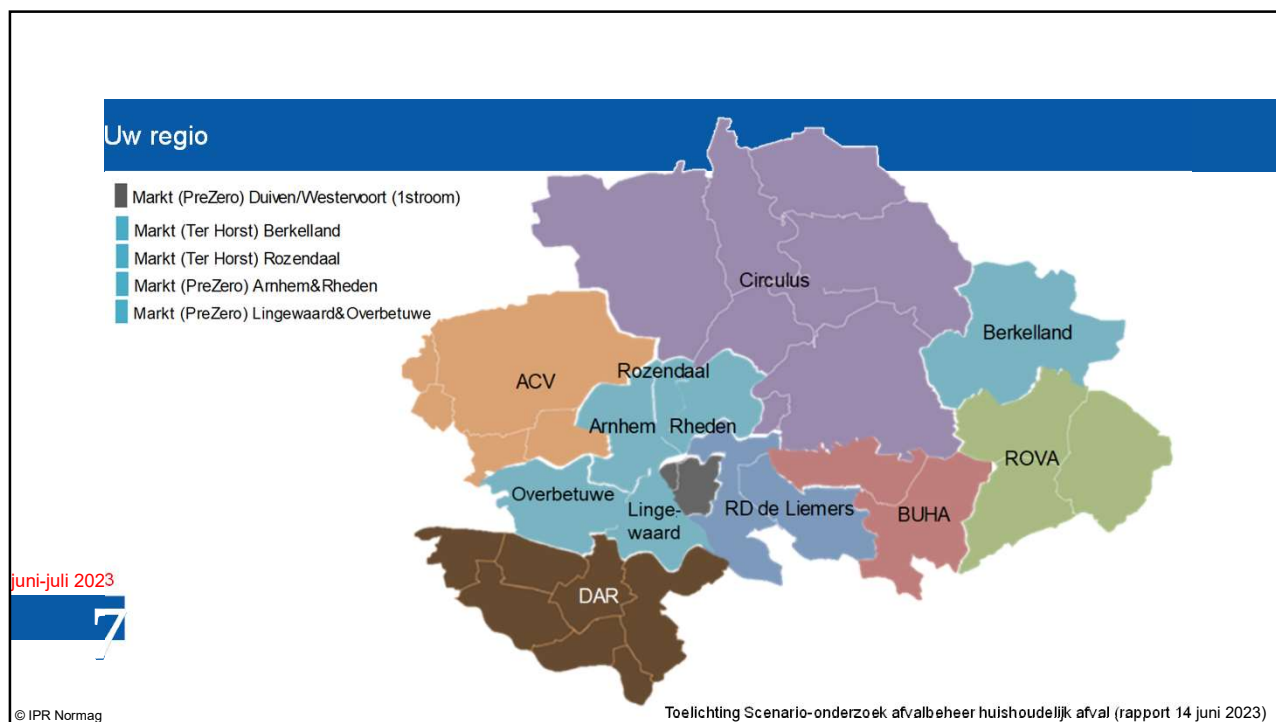
6

© IPR Normag

Bron: CBS, RWS (ASH), bewerking IPR Normag

Toelichting Scenario-onderzoek afvalbeheer huishoudelijk afval (rapport 14 juni 2023)

6

7

Scenario-onderzoek

Onderzochte scenario's	Beoordelingscriteria
1. Doorgaan met aanbesteden (regiegemeente)	1. Proactieve samenwerking gericht op beleidsdoelen
2. Eigen (verzelfstandigde) uitvoeringsorganisatie met buurgemeenten	2. Leveringszekerheid en bedrijfsefficiëntie
3. Aansluiten bij bestaande overheidsgedomineerde organisatie zoals Rova en Circulus	3. Invloed en zeggenschap
	4. (Langetermijn)risico
	5. Transparantie en MVO-standaarden
	6. Doorontwikkeling milieustraat/-straten
	7. Praktische uitvoerbaarheid

juni-juli 2023

8

© IPR Normag

Toelichting Scenario-onderzoek afvalbeheer huishoudelijk afval (rapport 14 juni 2023)

8

Uitvoering van het onderzoek

- Inzicht in de kansen/mogelijkheden en inhoud van de verschillende scenario's
- Gesprekken met buurgemeenten (ambtelijk, in meeste gevallen ook bestuurlijk)
 - Lingewaard • Arnhem
 - Overbetuwe • Montferland
 - Rheden • Zevenaar (GR Reinigingsdienst De Liemers)
- Gesprekken met directies van Rova en Circulus
- Uitwerking per criterium
- Ongewogen multicriteria-analyse

juni-juli 2023

9

© IPR Normag

Toelichting Scenario-onderzoek afvalbeheer huishoudelijk afval (rapport 14 juni 2023)

9

Regiegemeente: doorgaan met aanbesteden

- Wat vindt u van dit model?
 - Vragen?
 - Aandachtspunten?

- Continueren huidige situatie
- Ontwikkeling van contractmanagement: meer langere termijn (visie)
- Bij aanbesteding: binnen ambtelijke organisatie borgen door ontwikkelen:
 - Doorontwikkeling beleid in de breedste zin van het woord
 - Innovatieve communicatie en gedragsbeïnvloeding
 - Grondstoffenmanagement,
 - Sturing op uitvoeringsorganisatie
- Versterken personele formatie wordt aanbevolen
- Kleinere gemeenten herkennen '1 inschrijver', niet noodzakelijk een probleem
- Prijs: onbekend. Marktprijs wordt beïnvloed door meerdere factoren.

juni-juli 2023

10

© IPR Normag

Toelichting Scenario-onderzoek afvalbeheer huishoudelijk afval (rapport 14 juni 2023)

10

Nieuwe regionale uitvoeringsorganisatie

- 94.000 huishoudens, basis voor een professionele organisatie.
- Vergelijkbaar beleid (bronscheiding, diftar)
- Voordeel: naar eigen 'smaak' inrichten.
- Uitdaging: intensief regionaal proces
- Op basis van deze verkenning: een aantal gemeenten heeft 'interesse'. Tijdpaden niet altijd synchroon.
- Haalbaarheid zal nader getoetst moeten worden (met de partijen): commitment

- Wat vindt u van dit model?
- Vragen?
- Aandachtspunten?

juni-juli 2023

11

© IPR Normag

Toelichting Scenario-onderzoek afvalbeheer huishoudelijk afval (rapport 14 juni 2023)

11

Aansluiten bij bestaande overheidsorganisatie: Circulus en Rova

- Keuze voor deze twee: nabijheid en goede praktijk referentie
- Beide partijen geïnteresseerd. Qua model en visie meer overeenkomsten dan verschillen.
- Partijen delen ambitieniveau met Duiven en Westervoort: restafvalreductie, MVO, transitie emissievrij
- In principe inbreng van alles: inzameling/verwerking/milieustraat/communicatie. Gemeenten geven verregaande kaders en eisen mee en houden eindverantwoordelijkheid.
- Uniforme tarieven voor uniforme diensten, mate van solidariteit. Prijs 'bestek' goed te calculeren.
- Centrale staffuncties (schaalvoordeel) evt. logistieke dependances
- Opdrachtgeversrelatie: lijkt op dat van markt, veel meer ontzorging op terreinen (communicatie, 'dagelijkse issues'). Opdrachtgever/beleidsambtenaar geeft richting en is spil tussen uitvoeringsorganisatie en gemeente.
- Aandeelhoudersrelatie (grootste verschil). Duiven en Westervoort klein wat betreft invloed op aandeelhoudersniveau.

- Wat vindt u van dit model?
- Vragen?
- Aandachtspunten?

juni-juli 2023

12

© IPR Normag

Toelichting Scenario-onderzoek afvalbeheer huishoudelijk afval (rapport 14 juni 2023)

12

Multicriteria-analyse 1 van 3

Beoordelingskader	Variant 1. Uitbesteden	Variant 2. Eigen organisatie	Variant 3. Aansluiten OGD
1. Proactieve samenwerking beleidsdoelen	O	OO	OOO
	Opdrachtgeversrelatie. Het doorontwikkelen en optimaliseren van afval- en grondstoffenbeleid en het realiseren van de maatschappelijke doelen moet door de gemeenten zelf worden gerealiseerd.	Samenwerkingsrelatie. De kennisfunctie van de organisatie en de samenwerking tussen gemeenten moet opgebouwd worden. Eenmaal opgebouwd draagt deze bij aan het doorontwikkelen en optimaliseren van afval- en grondstoffenbeleid en het realiseren van de maatschappelijke doelen van de gemeente.	Samenwerkingsrelatie met ervaren partij. Deze partij (en de overige deelnemende gemeenten dragen bij aan het doorontwikkelen en optimaliseren van afval- en grondstoffenbeleid en het realiseren van de maatschappelijke doelen van de gemeente.
2. Leveringszekerheid en bedrijfsefficiëntie	OO	OO	OO
	Contractafspraken zoals met marktpartijen, onduidelijkheid over marktprijs nieuwe aanbesteding. Daarna vastgezette prijs	Contractafspraken passend bij samenwerking, doorberekening kostprijs, sectorbenchmarks voor efficiëntietoets.	Contractafspraken passend bij samenwerking, doorberekening kostprijs, sectorbenchmarks voor efficiëntietoets.

juni-juli 2023

13

© IPR Normag

Toelichting Scenario-onderzoek afvalbeheer huishoudelijk afval (rapport 14 juni 2023)

13

Multicriteria-analyse 2 van 3

Beoordelingskader	Variant 1. Uitbesteden	Variant 2. Eigen organisatie	Variant 3. Aansluiten OGD
3. Invloed en zeggenschap	O	OOO	OO
	Geen invloed en zeggenschap op koers en profiel organisatie. Alleen contractrelatie opdrachtgever - opdrachtnemer.	Als mede-eigenaar invloed op de eigen op te richten organisatie. Inclusief een opdrachtgever-opdrachtnemerrelatie (met DVO).	Als mede-eigenaar invloed op de eigen op te richten organisatie. Inclusief een opdrachtgever-opdrachtnemerrelatie (met DVO).
4. (langetermijn)risico's	O	O	OO
	Onvoldoende doorontwikkeling afvalbeheer in brede zin door huidige samenwerkingsconstructie. Risico op slechts één inschrijver / beperkte marktwerking.	Deelnemingsrisico. Eigen organisatie op langetermijn mogelijk te klein voor de diverse doelen	Deelnemingsrisico. Bestaand risicobeleid.
5. Transparantie en MVO standaarden	OO	OOO	OOO
	MVO in aanbesteding meenemen, transparantie beperkt	Vergelijkbare standaarden zijn neer te leggen bij verbonden partij	Vergelijkbare standaarden zijn neer te leggen bij verbonden partij

juni-juli 2023

14

© IPR Normag

Toelichting Scenario-onderzoek afvalbeheer huishoudelijk afval (rapport 14 juni 2023)

14

Multicriteria-analyse 3 van 3

Beoordelingskader	Variant 1. Uitbesteden	Variant 2. Eigen organisatie	Variant 3. Aansluiten OGD
6. Doorontwikkeling milieustraat/-straten	OO	OO	OOO
	Staande praktijk. De (door)ontwikkeling (en het beheer) kan door de gemeente zelf, of door andere gemeente worden opgepakt of uitbesteed aan marktpartij(en). Dit kan niet 1 op 1 aan een zelf gekozen partij worden overgedragen.	De gemeenten kunnen dit gezamenlijk oppakken. Kennis en expertise kan extern worden ingekocht of zelf ontwikkeld. Dit heeft invloed op de snelheid van doorontwikkelen (langzamer).	'De gemeenten kunnen gebruik maken van de ervaringen van het OGD bedrijf. Ook kan - indien gewenst - de financiering door het OGD bedrijf worden gerealiseerd. De snelheid van doorontwikkelen kan dus groot zijn.
7. Praktische uitvoerbaarheid	OOO	O	OO
	Staande praktijk, goed uit te voeren. Op korte termijn te realiseren.	Uitdagend traject, dat langere tijd gaat duren. Mogelijk moet tijdelijk (bij aflopen huidige contract) oplossing voor inzameling gevonden worden. Zonder stevig commitment geen optie.	Verdiepingstraject en implementatie kosten tijd en aandacht. Hou rekening met 6 tot 12 maanden. Partijen hebben ervaring met toetreding.
Rekenkundige score (ongewogen)	12	14	17

juni-juli 2023

15

© IPR Normag

Toelichting Scenario-onderzoek afvalbeheer huishoudelijk afval (rapport 14 juni 2023)

15

Een strategisch besluit, gericht op een toekomstbestendig en duurzaam afvalbeheer

- Bespreken uitkomsten door /in de gemeenten
- Een richtinggevende modelkeuze is van belang om ambities te halen
 - Op basis van de multicriteria-analyse, eventueel wegen van bepaalde criteria
 - Modelkeuze door college en uitwerking in vervolgonderzoek
- Afhankelijk van de modelkeuze komt dit onderwerp bij uw raad terug
 - Bij 1. Geen wijziging (blijf regiegemeente): uitvoering / college
 - Bij 2 en 3 oprichten/deelneming college / raad

juni-juli 2023

16

© IPR Normag

Toelichting Scenario-onderzoek afvalbeheer huishoudelijk afval (rapport 14 juni 2023)

16